

16. aastalüü.

Üffil nummer 30 kop.

Meie Mats

Nr. 163.

Laupäeval, 30. (13. oktoobil) septembril 1917.

Nr. 163.

Kodus parandusel. Silmist haawatud sõjamees ja tema naine.

Uued raamatud:

Viimane verine tšaar Venemaa troonil.
Sind 60 kop.

W. S. Osborne.
Sünnotsijad.

Amerika kriminaalroman. Sind 1 rbl.

W. W. Pogoski.

Kohalik omavalitsus demokratlistel alustel
Sind 20 kop.

Professor M. Reissner.

Mis on demokratline wabariit?
Sind 20 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Ladu „Teadus“ Tallinnas.

Amerika sõjalaewa lael puhketunnil.

Uus paradiis.

Ewald Gerhard Seeligeri roman. (9. järg).

„Ma olen teie läbi elu tagasi mõitnud!“ ütles Hangu- ja Kwang Hefekiele, kui ta natuke jõudu oli kogunud. „Me wandefeltskond on awalikuks tulnud, ja mäsjust ei tule wist midagi wälja. Vähes wist aastaid mööda enne kui meil jällegi niipalju jõudu on, et uueste kallaletungimise peale mõtlema hakkame.“

„Siia, Kanton ei wõi teie mitte jääda!“ lausus Hefekiel. „Lulge üle Brasiiliasse, seal olete kindel.“

„Ma lähen teiega!“ sõnas Hangu- ja Kwang, kui ta selle pääletee üle weidi järgi oli mõelnud. „Te olete mu elu päästnud, ja seepärast ei ole wist liig, kui ma ta niisid te teenistusesse usaldan. See oleks ju minu poolt lapsit, kui ma enese tikrannile wälja annaksin. Jään mõneks ajaks wäljamaale ja tulen lohe tagasi, kui saatus ähwardab mand- shudele selga pöörata. Mu raamatud peawad ainult kindlas- se panipaika sattuma.“

„Wõtke nad kaasa!“ oli Hefekieli ettepanek.

Seal astus Hu-Kung sisse ja teatas, et Hangu- ja Kwangi wabastamine 2000 dollarit maksma minna.

„Su wennad peawad enamgi teenima!“ lausus Hefekiel ja näitas Hangu- ja Kwangi peale. „Selle mehe raamatud pead ja Hongtongi wiima. Päril nad wäikestesse lastidesse.“

„See on alles töö, mis meie meestele meeldib!“ arwas Hu-Kung. „Weel täna õhtul sõidame mööda jõge alla.“

„Tee, kuis sulle meeldib!“ ütles Hangu- ja Kwang ja ulatas talle sebeli. „See anna mu teenrile. Sellega mingi ta mu mõisasse ja oodaku mind.“

Päril oli peaaegu loodesse wajunud, kui üle mõbisewa silla hanimarss 50 patkandjat tulid, kellest igaküls wäikest lastikest seljas kandis. See oli Hangu- ja Kwangi raamatukoju. Weel enne keskööd tõmbas sõiduriist antud ules, purjetas mööda Pärli jõge alla ja pööras siis Vääne-jõkke, et Wampoa tollirewifionist wabaneda. Tõelisel lõunal oli Hefekiel ühes Hangu- ja Kwangiga Hongtongis.

Wiis päewa hiljem sõitsid nad ühel „Põhja-Saksa Lloyd“i aurulaewal lääne, et üle Suetti ja Bissaboni Brasiiliasse jõuda.

XI.

Teekond läbi põlise laane.

Gontarpi teine reissifeltskond, kes palju suurepärasem oli kui esimene, oli Trapažogi alumise karestitu: Cachoeira do Upuby kohal laewadest lahkunud ja 400 mundrukuse

abil pikki jõgi üles läinud. Neid oli kokku umbes 700 inimest. Moona ja tagawarade wadamisfets oli 60 suurt transpordi paati kaapas — neist oli muist kaetud; peale selle oli umbes kolmkord nii palju koripaate.

Praegu seisis feltskond Cachoeira Tres des Jhas'e kohal. Mundrukused ei tahtnud edasi minna, kuigi Gontarp waewa ei pelganud, et neid edasi aerutamisele meelitada. Indianlased arwasid, et sitt kohalt Kuradi maa algab, see ebausl oli iseäranis tugev wanemate seas; nooremad aga pidasid wanemate autoriteedist lugu.

Gontarp lasi läbi põlise laane kitsa tee rajada; see tee ühendas jõe illemat ja amat jooksu ja käis kaugele ümber rannataljube. Seda teed mööda kanti pooleid paadid ümber Cachoeira. Siis oli järg moonatagawarade käes. Suur hull sõdgmaterjali ja rasteid masinad pidid maha jääma. Need kaeti härjanahkade ja liiwago, et neid pärast tergetel paa-

tidel järgi wedada.

Siitamaani oli Gontarp agaralt edasi nihkunud. Näid aga tahtis ta weidi puhata. Indianlased pidid, enne kui nad ära tohtisid minna, veel uusi koripaate walmistama, sest wanad olid tubliste teel kannatada saanud. Iga jatubu puu, mis tee ja ranna ääres kaswas, andis lohe sarnase paadi jaoks materjali. Nende paks, tihe, tugew ja täitsa okkata koor kisti õigetel tohtabel tiwe ümbert ära, siis koolutati kaks otja tulel lõmema. Oli veel waja mõni ristpuu sisse liiua, ning paat oligi walmis. Muudugi oli ta nii kitsas, et aerutajad üksteise taga pidid istuma.

Sõpuks läksid mundrukused minema, kui nad oma palga kätte olid saanud. Suured transpordi paadid lahkusid üksteise järgi rannast ja sõitsid peri Rio Paranatingat alla.

Parajaste kui eelwiimane paat rannast tahtis lahkuda, filmas lord Russel wiie wenelase tule ääres meest, keda ta wäga hästi tundis. See oli Antonio Machado, kes, nagu näha, juba arwas, et filmapilt kätte on jõudnud, kus teda enam tagasi ei saa saata.

„Waata!“ hüüdis lord Russel ja kahmas wäike mehe kraest kinni. „Karatate aga paati, senhor Machado, ja termitage minu poolt Brasiilian-Diamond-Corporation Limited.“

Ja juba süttas ta mehiteft ranna poole, et teda weel wiimasesse paati asetada.

Ruid Mihail Sollowoi astus energiliselt wahese. Ta waatas Antonio Machado kui oma teenri peale. Ja lohe olid ta tema feltimehed walmis lord Russeli käest waest ohwritalle ära wõtma.

Ta tegi kisa, inglased ja amerikkased ruttasid appi. Ita- lased, ungarlased ja sakslased löid wenelaste poole. Tõelisk segabus, mida Antonio Machado selleks tarwis, et wenelaste taha wariu pugeda. Warsti nägi terwe laager wälja nagu mõni lahinguwält enne wõitlust. Mõned tahmaksid ifegi rewolwreite ja piisfide järgi. Igaküls mõirgas ja sõi- mas oma emaleeles, ja keegi ei kuulunud teist.

Ruid löit jäi äkki wait. Wõttelejad andsid ruumi. Gontarp seisis nende keskel. Sõjaristad kadusid. Lord Russeli polfirustil awas end. Wiis wenelast nihkusid tagasi ja awasid Gontarpile wäljawaate Antonio Machado peale.

„Senhor Machado?“ küsis Gontarp imestanult. „Te olete minuga kaasa tulnud? Mis põhjusel, kui paluda tohin?“ „Tahhin,“ lausus wäike mees ja lasti häbenedes pea norgu.

Esimest lorda ei olnud ta waimukas.

„On parem, te lähete oma läkitajate juure tagasi!“ ütles Gontarp rahulikult. „Meil on ainult ifeiseiswaid inimesi tarwis.“

Tormi-öö.

Tuul hulub ja uriseb dues.
Torm raputab pöesaid ja puid,
Loob wälku ja mürinat lües,
Eesti tammedel purustab luid.
Ja mustawad pilwed, kui tina,
On matnud ju taewaste fina.

Seal, üleval öndsuse riigis,
Näed, tormawad pöörafed wäed;
Üksteist nad rufuwad liigis,
Tuld paiskawad määratud käed:
Kord wistawad tulifeid nooli,
Kord märtsuwaid, paukuwaid pooli.

Kas kapijade plaginat tuuled,
Kuis ratsutes ruttawad nad? . .
Ei . . . need on ju tormiöö tuuled,
Wihma alendel plagistab. . .
Kõik taewas, kui tulewöö. . .
Küll dudne on tormiöö! . . .

Las' müristab, purustab, sajab —
Ei igawest lesta see nii:
Pea päikene laialt ajab
Kõik pilwed, ja lõpeb kord öö.
Näe, idas ju kullane wina —
Seal paistab ju heledam fina!

Oh, päikene, puhasta taewas
Neist tulistest madudest!
Meid peasta, kes oigame waewas
Ja ihlame wabadust!
Sa too meile rahu, too priiust —
Ju aitab sest tormiöö riiust!

29. VIII. 17.

J. Merits.

Peale pommitamist kihwtiste gaasidega. Salastajad õed
ja sanitarid gaasiwastastes näolates teel kaewikutesse
haawatutele abi andma.

„Marš!“ lamandas lord Russel ja sihtis kõige wite
fõrmega uueste wäikse mehe krae poole.

„Mis õigusega aetaks see mees minema?“ küendas
Mihail Sollowoi. „Ta on meie mees.“

„Minge, senhor Machado!“ käskis Gontarp tõsiselt, ilma
Mihail Sollowoiile wastust andmata.

Antonio Machado läks paati, mis ta lohe minema sõitis.

„See on despotismus!“ mõirgas Mihail Sollowoi, ja
ta sõbrad küendasid waljuult kaasa.

„Pea, pea!“ hüüdis lord Russel indianlastele. „Tulge
tagasi, siin on veel mõni, kes ta kaasa tahab tulla!“

Paat peatas. Kuid Gontarp andis märku, et nad
edasi sõidaks.

„See mees on salakuulaja!“ seletas ta wenelastele lühidalt.
Ja Mihail Sollowoi ei oleks mitte nihilist olnud, kui
see ta peale suurt mõju ei oleks awaldanud.

„Seda ei teadnud ma aimatagi!“ wabandas ta ennaft
ja lähines õhtu jooksul isegi lord Russelile, et asja joone
ajada.

Wimmasel aga oli palju waimulust, nii et ta sellest nal-
jast kergeste üle sai.

„Despotismus!“ narris ta. „Mis te selle all mõllete?
Üks peab peamees olema. Kas ehk teie sellega hakkama
ei saats? Siis jätukfime meie ilusti pigisje!“

Õhtul järasid ide kaldal umbes kolmkümme tüd.
Igal tulel seisis suur leedupott, milles tublisti künnele
mehele söödi oli. Kui piibud põlesid, kostsid naerulagin ja
laul läbi wäikse õõ; Cachoeira miha jäi kõige selle kisa
warju, ja isegi tuule kõhinat hüglapuite ladwus ei olnud
kuulda.

Kaladest ja kilplonnadest ei olnud puudust.

Õid ka mõned haiged, kes palawikus wõrkliitudes la-
majid. Gontarp hoolitses nende eest. Rats noort arsti, kes
kumbki üle idanewa noore elu paragrafi olib komistanud,
ja kes sellepärast Berlinist wälja olib saadetud, olib tal abits
— Dr. Trabert ja Dr. Ladiges. Kõige raslemalt oli Sede
Bahljen haige. Tasaste, wärisewate filmadega waatas ta
Gontarpile otja.

„Minult julgust!“ sofstas see ja ulatas haigele kopsi
hüinini. „Neljateistkümnepäewa pärast olete täitsa terve.“

Lord Russel ja Mihail Sollowoi olib wahpeal edasi
arutanud.

„Meid ei huwita politika!“ arwas lord Russel. „Politi-
kaga ei meelita me siin koeragi ahju juurest. Enne peame
läbi põlise laane, siis tooge kõik päewawalgele, mis te oma
poliitilises ranitsas kaasa olete toonud. Ma annan teile isegi
oma hääle, kui te tingimata presidendiks tahate saada. Kuid,

kui te meid kõiki õnnelikults ei tee, siis lähed teiega asi halwaste. Ma ajan teid troonilt minema."

Sis aga hakkas ta Sollowoile Antonio Machadost ja selle lähendust Braxilian-Diamond-Corporation'iga pajatama. "Tähendab, ta ei ole ometi salakuulaja!" mõnises Mihail Sollowoi pahaselt ja lõpetas jutuajamise.

Magamööda jäi kõik laagris walt, üksteise järgi mässisid rändajad tekkide ja mantlite kisse. Tuleb põlesid maani ja kustustid. Restööli magasid kõik peale haigete, kes uneta stia-stuna wisklesid.

Uhetajafel tumedal kohal langesid Cachoeira weelkogub jõe rahulikku sängi, mille nad aastasadade jooksul olid laevanud. Nõ oli walge ja selge, kuid kõledalt külm.

Gontarp ärkas enne päewa lõusu. Ta äratas Tubli-Benjamini ja lord Russele, kes ta kõrwal magasid.

Tubli-Benjamin tahmas signaalsuna ja puhus äratamisemärgiks. Kõik largasid üles. Kohendati uueste tuld. Ja tund pärast päewatõusu algas teekäik uueste.

Haigeid kanti wõrkkütudes läbi põlise laane laewadele, Gontarp oli esimene, kes aeru wette pistis. Ta paadis istus Sede Bahlsen. Lord Russele juhtis esimest suurt transporti paati; ta oli oma ametis wäga agar. Laewastil hoidis end hästi kalda lähedale, sest siin oli woolus nõrgem. Indiani kombe järele sõideti üks paat teise järgi. Wiimases paadis istusid wiis wenelast.

Nii kaua kui weel wäljel Rio Paranatingal sõideti, läks kõik hästi. Kuid nii pea kui kiirelt woolawasse Rio Paradosse jõuti, wõidi ainult waewaltiselt edasi jõuda. Süsta aerudest ei olnud sagebaste küllalt, wõeti ajuti pikad malatad abits. Rannad olid hirmsalt põesad täis, nii et rannaleminel kaunis raske oli. Nii jõudsid rändajad alles teise päewa lõunal teise cachoeirani, millest ülepääsemine terme pool päewa aega wõttis.

Nüüd aga algas wihamasjad. Wihmaaeg algas sel aastal ei tea mis põhjusel warem, kui seda Gontarp arwata oli teadnud. Üleüldine terwisefeis langes. Sede Bahlsen ei tulnud päewade wiisi meeleärritusele. Kolmandal ööl jampsis ta naifelt ja lawfeli, ning tahtis üle parda hüwata. Gontarp läsi ta kinni sõduda, sest muidu oleks wõinud paat tergeste ümber minna.

Pea kõikide läed olid wertsjed aerutamistest, ja jalad täis mädanewaid haawu jõeüwidest.

Kuid selle peale waatamata pidid nad aerutama, aerutama ja aerutama. Smart-Andrew sõimas kõik aeg. Ilta aeglasemalt liikus ekspeditioon mööda jõge üles. Sest ilta wähem läsi oli töds. Kui wabel mitte ei sadanud, siis kihutasid parwede laupa moskitod ja kilid jõe kohal; see sündis isearanis õhtuti. Üks cachoeira järgnes teisele. Nad ei olnud ei tea kui kõrged, kuid ometi läks siin palju aega kaotfi, sest ilka tiriti paadid üle maa. Jga tunniga kaswasid raskest. Eõunamaa palawus waheldus imeruttu wihamawalingutega ning rikkus riideid ja jalanõusi. Warsti olid kõik paljajalu, sest haawadega kaetud jalad ei kannatanud kingi. Julgus kadus, kuna paha tuju alalõpmata suurds. Jgal peatusse kohal oli rahulolematust ilka suurem.

Seitsmendal päewal hakkas suhkrunaps otja lõppema sest ei olnud temaga tuigi kolluhoiditult talitatud. Ainult Gontarpil oli paadis weel wälle antruke, mis haigete jaoks oli määratud; see aga kadus lähemal peatusse kohal nagu tina tuhka.

Ra plisfimoon hakkas lõputorrade jõudma, sest kõik plafjutasid nii palju kui tahtsid.

"Täheme tagasi!" mõirgas Smart-Andrew kümnnendal päewal.

Wastufets sõitis Gontarp edasi.

Oli ammu juba liig hilja tagasiminekuks. Jga üks tund bis selgelt, et tagasifõit juba hullaminekut tähendas. Ja seepärast tegi iga üks töds. Kuid päewa tagajärjed olid ilka wähemad ja wähemad.

Sede Bahlsen nägi wälja, nagu tahaks ta filmawill surra. Raheteifskümnnendal päewal hakkas ta pulas jälle kiiremalt töötama. Jhufoofus langes. Wiim aalanes. Ööb muutusid soojemaks.

Nad lähinesid järwele.

Kuueiteifskümnnendal päewal jõudsid nad suure wihma-

walingu ajal ta kaldale. Nõ saatsid nad maal mööda. Gontarp määras lääne lagendiku weere öllaagri kohaks. Tehti ümarikud, palmidega kaetud onnid, mille lefifamba ümber narid afendati. Wiimaks ometi wõis end teeseltstõnd tule ääres soendada.

Woon, mida weel mitmeks näbalaks oli, pandi hunitusse ja kaeti nahladega hoolikalt kinni.

Haigeid said pea terwets, haawad paranesid.

Ainult suhkrupilliroo napsist oli puudust, kuid see ei olnud ei tea kui suur wiga.

Waremetelinn äratas imestust, kuid ei kihutanud uuri- mistele. Pealegi läks ilm hirmus wihamaselt. Gontarp kandis lord Russele kaasabil Sede Bahlseni töõritstad temp- liteldri, kus Meirik Labboni poolt korjatud warandus seifis.

Keldri awauft suurendati, Sede Bahlseni wõrkküt seati nurka. Keegi ei seganud nende töõde juures. Wabepidamata sadas, wiim ei lastnud kedagi oma onnist wälja.

Ra Sede Bahlsen sai warstes mäedhus oma palawi- kusti lahti.

Ainust asi, mis inimeste uudishimu päewawalgele tõi, oli katkine lennumasin, mille mootor roostest kõlbmataks oli tehtud.

Wihamawalingute waheljal käisid muist jahil, muist ka- lal. Sest kõik armastasid warstlet liha. Kuid enamjaolt olid reiffjad tegewuseta ja kofutafid end pärast pikka teerända- mit. Keegi ei leidnud kullakaewanduse teist awauft, mis illewal mäel kufagil kiwide wahel oli.

Et wiim lõpule ei tahtnud jõuda, kästis lord Russele silstad ja paadid kaldale tõmmata, nad üksteise otja laduda ja palmilehtedega kinni katta.

Ainult kaks kõigeparemat paati jäeti jõe.

Antonio Machadoal oli ju ammu lorda läinud tahe noo- rema mundrukufega joonele saada.

Ta waletas neile taewafina maha, et nad aga ta üle cachoeira des Tres Jhlas aerutafid.

Ja lõppude lõpuks olid nad walimis, sest Antonio ostas neil kuradi hirmu wälja ajada.

Esimese nimi oli Kaira, ja ta oli Uririka pealiku poeg, teine aga oli ta onupoeg Pakafi.

Nad lõid end selfilistest lahtu, tegid uue paadi, wõtsid moona kaaja — laagrist allpool cachoeirat — ning jõudsid õnnelikult ülewoolu, ilma et neid kristlikud kuradid wõi paganlikud dämõnid oleks heidutanud.

Looduselaste juhimeel pöörasid nad pahemat kätt, nii pea kui Rio Paradoni jõudsid; siin aga ütlesid neile arwu- rikkad konserwikarbid, et nad õigel teel olid.

Antonio Machado reifis wäga palju kiiremalt kui Gon- tarp, sest ju kümnnendal päewal oli ta järwe ääres.

Eõuna ajal astus ta maale. Wihma peale waatamata, wõeti ta suure halloga wastu. Ta wõttis terwituse kui meelewaiduse wastu ja tahtis kobe oma Wene sõprade juure minna. Kuid lord Russele püüdis ta kinni ja wiis ta Gontarpi ette. See astus lebrilawele — kus ta elas — ja filmitses huwitatult wällest portugallast.

"Tõmbame wälkse mehe otja!" ksendas lord Russele wihafelt ja raputas mehikelt, nagu mõnda tühja kotti.

Gontarp aga hakkas portugallastest lugu pidama, talle meeldis selle püffivus.

"Neetud salakuulaja!" mõirgas lord Russele ja hoidis Antoniole ruffla nina all.

"Oh!" naeratas wälse mees. "On see aga juhus, et te juft sama teed sõitfite, kui minagi."

"Miks tahate salata?" ütles Gontarp. "Me teame lii- gagi hästi, et te meile oma selfsi ülesandel järgnete. Mis- sugust palka teile selle eest maksetakse?"

Sarnast küsimust ei olnud Antonio Machado mitte oo- danud. Hirmunult nimetas ta õige wälse summa.

"Te olete meile töõks teinud, et te täitsa intelligent ja tarwitamifewäärt isik olete!" laufus Gontarp ja pistis talle läe pihtu. "Astuge mu teenistusse. Me makfame teile tahe-kolmekordfekt nii palju. Nõudke ainult."

Lord Russele oli sellest ettepanekust weel enam illatunud, kui Antonio Machado. Nüüd astus Tubli-Benjamin ette.

"Miks pean tegema?" küfis Antonio kartlikult.

"Olge me sala-agent!" seletas Gontarp.

Antonio Machado kehast läis tulkatus läbi.

„Me ei nõua midagi auwastast!“ õpetas Gontarp. „Te peate meile me laagri meeleolust teateid andma. Andle seletusi me meeste waadetest ja tegudest, et me kõik hädapohud ju idudena häwitame. Te ülesanne on, selle eest hoolt kanda, et miski asi meid ei üllatata. Te olete me seltskonna hea waim.“

See oli Antonio Machadole väga meelitan, ta oli nõus.

„Suurepäraline!“ hüüdis lord Rusfel ja lõi portugalasele õlale. „Te kõlbate hästi selts ametiks. Pidage hästi wenelasi silmas. See ei ole wiist kuigi raste, seal armsa lapse osaetendada.“

Antonio Machado kumardas.

„Iga õhtu andle teated ja saate uued juhatused!“ kästis Gontarp. „Kuibus te meie juure tulete, ilma et teid nähtaks, see on teie asi. Teil on selts amet. Weil on ainult üks seadus, see on lahtus, ja poliitika, see on rahu.“

„Amen!“ lausus Tubli-Benjamin nii lihtsalt ja puhalikult, et isegi lord Rusfel naeratada ei julenud.

Agaralt hakkas Antonio Machado tööle; teda terwtasid ülitsemisalt wiis wenelast.

Maidu lamastid nad wõrklitkudes ja norstasid, kui nad mitte ei suitsetanud.

Teised inimesed olid palju julgemad. Nad tõid kõit, mis tarwis, moonahunikust. Dnneks oli tubakat küllaliskelt.

Uruanne, mille Antonio Machado teisel õhtul pimedas tegi, oli täitsa rahuloldaw. Kõik olid lõbusad ja ei mõtelnudki tulewiku peale. Nii mõnelegi meeldis siin paremine, kui Libertade-hotellis. Nad olid täitsa wabad igast isiwilistatfioni rõhust.

Nii kadusid estimesed nädalad täitsa rahulikult.

Kaira ja Bakati, mõlemad indianlased, kes Antonio Machadoga kaasa tulnud, otsisid enesele kuiwa plati paadihuniku juures wälja ja lastid toidu hea maitseada.

Samal ajal tuli keegi mees Libertade-wõerastemajasse ja nõudis õmaja. Wilhelm Räggl, kes wahapeal ta lahe kõrwalolewa wõerastemaja peremehets oli hakanud, juhatas talle toa kätte ja määris wõerale iga hommik kwiitungi wastu 1 naelstrelingi.

See mees oli rahwuswaheline fuur kelm, Saksa rahwusest, kes rahawarguse pärast plehtu oli jooksnud, ülelõbbud raha aga Amerikas maha mänginud ja nüüd Rio de Janeirosse jõudis, et siin mänguhimust nõretawas Brasiilia pealinnas oma õnne katstada.

Braegusel filmapilgul nimetas ta ennast Philipp Krahw von Harthern — Sodemi. Edeline nimi oli aga Moriz Krause. Ta oli kaunis hea kaswatuse saanud ning isegi kaks semestrit digusteadust õppinud.

Samal päewal, mil ta Libertade-wõerastemajasse ilmus, oli ta wõerastemajast „International“ wälja wiijatud, sest et ta kõige eest wõlga oli jäänud. Sellest ei lausunud ta Wilhelm Rägglile sõnagi. Ühes mängupõrgus oli talle nimelt teatatud, et Libertade-wõerastemaja algupärane asutus olla; kohe tahtis ta selle wõerastemajaga tutwuneda. Ja katse õnnestas.

Igal hommikul anti talle 1 naelstreling, mille ta õhtul oma põhjusemõtte järgi lauale pani, et kaotada.

Luust wõeraid ei pannud ta täheleegi.

Hõfne jalutuslõik.

Frij Blaschte oli wahapeal korpmaatide kallal agaralt lõbb teinud. Need olid nüüd walmis ja ootasid ärasõitu jahlitehase Stockton & Son'i juures Hullis.

Sel päewal kuulutasid Vogeljang ja Grotrian, et nad wälja sõidawatad Londonist, kus nad küttematerjali olid toomas.

Õhtupoolikul, kaks tundi enne päewa loodet, lasti esimene korpmaat wette.

Frij seisis oma kolmekümne kuue mehoga laewalael. Waewalt jõudis ta Humberile wälja, kui ju antur wälja heideti, nii et rahwahulk, kes ärasõitu oli tulnud waatama, toju pidi minema, et teisel hommikul tagasi tulla.

Hispanias. Enne härjawõitlust. G. Diffre maal.

Frij aga pidas laewaleres oma meestega lõbusat warupidusõõki.

„Proffit! Poiffid!“ hüüdis ta ja tõstis klaasi. „Märgu mereõitu te tunnete, nüüd katjugem kuitwoga õnne. Ja see on tubliste raskem. Nii siis hea õnne peale. Üks, kaks, kolm, hurra!“

Ja kõik kirjendafid elawalt kaasa. Nad istusid laias tühjas kaubaruumis. Igalt poolt helkis neile walge alumiumwärw wastu. Mõlemad sajahobusejõulised petroleu-minimootorid olid mõlemasse otja asendatud ja kaubaruumist kimblate seinte läbi eraldatud. Paadil oli kaks kruwi, kaks tiitri ja kaks komandofilda, mis eel- ja tagalael mootorite kohal seisid, ja millest iltka ainult ühte tarwitati. Sel moel oli laew wäga wäike, mis iseäranis hea omadus neis wetes on, mille jaoks laew oli ehitatud.

Ta oli ilusti oma kasklummend meetrit pikk, neli meetrit lai, ja kolm kõrge. Sisemises kaubaruumis olid näha kahtelaadi teljed: ühed tulid kõrwaljoones kiilist laenti, teised aga läksid tähesarnaselt laest alla, ja olid kiil juures tinni lõbbud. Kõrwaljoones teljed olid weefurumise wastu määratud, nagu see hariliklute paatide juureski on. Wiimased aga olid kuiwa mereõidu jaoks määratud.

Kumbki mõlemast mootorist wõis kruwiteise kui la surwetfilindri laudu töötada. Nende surwetfilindrite taga läks ristil üle laewa surwetatal, mis saja atmosfääri peale oli arwatud. Selle all aga lamafid pikuti kolm wähemat katalat — iga teleskoopikargu jaoks üks — mis waakuumide aset täitsid, ja mis tarwitatud rõhuwee jälle üles pidid püüdma.

Igal pool olid sõrme kui ka jalapakkused torud, mis ka sajaatmosfäärilise surwele pidid wastu panema.

„Üks lõbus tund.“

Kuu tõusu ajal, kell 10 õhtul, läks Friz Blaschte oma meestega laewalaele. Ta ise asus esimesele komandosillale. Siia jooksid tollu kõik traadid kõigist laewal olematest jõuallikatest. Umbes viis tosinat nuppe, hoolikalt grupperitud ja etiketritud. Ka kahe mootori jaoks olid siin pidemed olemas. Nii oli võimalik, et hädakorral üks ainus mees terwet paati oleks wõinud juhtida.

Peale kahe suure, tuue testmise ja kahetsateistkümneme manomeetri, millest weesurwe mõlemas peatallas, tuues kõrvalt ja liikumise watumides teada saada, olid siin weel automaatsed teatajad, mis põletismaterjali ja söögimoona tagawarade kohta täpiseks teated filmapill kätteaadawaks tegid.

Laewalagi oli peeglisile; tal oli kaks laadimiseluuti, mille wahelt testimine ristpall üle lae käis. Ta otsad käisid weidi laugemale, kui mõlemad teised lae ristpallid; sellega ei olnud tuue teleskoopargu kottupõrge hästi wõimaldatud.

Need luus teleskooparku, mis laeristpallide olgude külge olid kinnitatud, olid tingimata kõige huwitavam osa terwet laewal. Nad seisid püstloodis, olid kolm meetrit pikad; nende läbimõet oli pool meetrit ja neid pidasid kaks lühikest tšilindrit, mis kesi tarku ühe otsaga kinni olid ja mille teine ots parda küljes antrus seisis.

Friz Blaschte silmitses weel tord terwet laewa tundja pilguga ja tahmas siis ühe käepideme pihku. Mootor komandasilla all hakkas tööle. Surwe weniitil lööl läks iga töölega tugevamaks. Üks suurtest manomeetritest hakkas näitajat üle ringjoonte ulatama. Kui surwe kahelkümneme atmosfäärini oli jõudnud, wõttis Friz teise pideme kätte. Esimene teleskoopark sirutas enese wälja — pahema parda ääres. Ja tase tuli sellest targust teine kitsam tark nähtawale, et weel kolmandat wälja nõududa, mille wiimase otsas suur teemant läikis. Terwet tark oli üheksa meetrit pikk.

„Poiss!“ wõistatas Paul Müggelkay oma naabri Hermann Bungile. „Poiss, ma ei tahaks, et mulle säärane lehasse pistetaks!“

Wahpeal oli Friz nii mõnestki teisest käepidemest kinni haaranud, mille järgi teisedki teleskoopargud end wälja sirutasid. Nüüd töötasid mõlemad mootorid. Weesurwe tõusis alataja, kuigi surwetallad muist jõudu targutšilindritele pibid andma. Wakuumkatlad näitaksid wastawat minus surwet.

Praegu seisid luus rõbasjoones hiiglasörme ja näitaksid üles taewa poole.

„Need on sirutised!“ hüüdis Friz ja kiskus energiliselt ühe suure pideme wälja, mille peale kohe katkest-

simmend vähemat tarku üles tõusid, luus ühelt, luus teiselt poolt.

Sübilised, lohmakad tšilindrid suurte tarkude otsade kohal algasid tööd. Kuna esimesed weesurwest wabanesisid, täitusid tagumised. Kuus oda hakkasid ettepoole wajuma, kuni nad umbes 20 kraadi kohal seisma jäid.

Nüüd kiskus Friz suure pideme jälle tagasi, ja tõmbas selle wastasolewa sedit enam oma poole. Jällegi langetasid vähemate tarkude kogud wastasolewatele pooltele, kuna pidad hiiglasörmed end püsti ajasid, et siis 20 kraadi tahapoole wajuda.

Ja jällegi peatasid nad.

„Need olid paenutised!“ seles Friz meeskonnale.

Nüüd ei laununud Paul Müggelkay sõnagi. Seft hädaohhtil weesurwe, mis äkki wälja wifati, pani kõik waikima ja ehmatama. (Järgneb)

Rahetordne pauf.

Hispania kirjaniku Blasco Ibañez'i järele R. Ch.

Sento nägi uft lahti teheslukuangus mingifugust paberit . . . See oli nimeta kiri täis ähwardusi. Temalt nõuti nelikümmeend piastrit, mida ta oma vastas oluvasse tühja leivaahju pidi panema. Kogu linnaäärne aiapidajate aiundus värises teeröövlite ees. Kes nende nõudmist ei täitnud, sel raiuti puud maha ja hävitati külvid, mõi ta ärtas koguni teesööb lämastawast suitsust, nii et waewalt enne üleskarata suutis, kui õlest katus taela langes.

Eugew noormees Hafarro wandus rööwlisti üles ofside ja ta hullus õbb läbi püssiga lest teesi ja kaswusi. Kuid üllskord leiti teda kraawist purustatud pea ja wäljapoolama fistonnaga . . . Mine tea, kes seda tegi! . . . Alalehed teatasid sündmustest Rusaft külas, kus õhtuti kõit mjadefesse peitu pugefid ja hirmuga ainult enesete peale mõtlefid, kuna nad naabrid ära unustasid. Kuid kohaline onu Batist, keda ülemus kui walitust inimest austas, kinnitas, et ta oma astawa abilise Sigroga seda hirmust nähtust lõpetab.

Kuid sellepeale waatamata ei mõtelnudki Sento tema poole pöörata. Mis kasu sellest oleks? Balearwamisi ja tühiseid sõnu ta kuulata ei soowinud. Temalt nõuti nelikümmeend piastrit ähwardusega, et tema maha maha põleta talle. Ta waatas juba oma maha kui surewa, haige lapse peale. Seal ta on oma walge seinte, tahmase katuse ja finiste atnaraamidega. Aga ufte kohal on augute, kust päikese kuldised kiired sfise tungiwad. Siin on tonnareha puhmad ja luuslapuu. Aga kaugemal, wiigipuu taga, — krahwitud telkistiwist abi, ümargune ja file nagu määratu Afrika sipelgapesa. Siin oli tale kõit omane, kodune ja lähedane; naine, kolm last, kaks setust, kes leiva muretsemiseks õiglased seltsimehed, ja tähniline lehm, kes hommituti oma weniva ammumisega inimesi üles äratas ja igapäew kuus reali piima andis.

Palju waewa wõttis tülike maad, mis juba isatja poolt oli higi ja weraga üle niitutud, — et mustaks päewaks natule raha koguda! Sento hoidis raha kohwis, woodi all . . . Ja ätitfelt, mitte millegi eest, mitte millegi pärast, peab ta nelikümmeend piastrit ära andma . . . Sento oli ihnuis inimene: seda wõisid kõit külaelanikud kinnitada. Ta ei mänginud, ei käinud trahteris, ei määratenuud. Ta teadis ainult, et ta oma naise ja kahe lapse eest töötas. Kui teda aga rööwida tabetaks, siis wõib ta ka wastu panna! Tema harilikult heasüdamlise oleku taga peitus Arabia kaupmehe kuumus, kes beduinide lõõksil salliwad, kes aga wihastawad kui kõrbelõwid, kui keegi nende warandust puudutab . . .

Rigines õhtu . . . Sento ei suutnud midagi wäljamõtelda, mis teda sellest seisutorrast päästaks ja ta läks naabritega nõupidama. Üks oli küürus wanamees, kes ainult tänawaid wõis pühtida. See wanamees kuulas teda, aga ise ei tõstnud ta oma pillu jämedalt paberosfilit, mida wärisewate kätega keeras . . . Ta kiitis seda heaks, et Sento raha ei taha anda. Rööwlib tuleksid teinetord maanteel kallale ja paneksid oma elu kaalu peale. Wat' tema on seitselkümmeend aastat wana, jaga katsugu nad tale sedelit anda! Noh, kas Sental küllalt julgust on oma wara kaitsta?

Sento idendas wanamehese, et tal küllalt julgust on. Ta tundis, et laste pärast kõit wõib teha.

Wanamees nõttis pidulikult oma maha uhtuse, wanaaegse mustet-püssi, mis peaaegu wäitse suurtüki suurune, ja sihtas armastusewäärilistelt selle poleritud pära. Ta laeb ise oma „sõbra“ täis, sest ta mõistab seda hästi teha. Tema wärisewad käed nagu läksid nooremaks. Siis tõmbas nõbrist troppi. Nüüd laeng ja lõputks tõwaste otsalõõdud tropp! Noh, kõit on hea, kui aga püss „ära ei anna“!

Õhtul ütles Sento naisele, et tema lord on aida kitsma minna. Naine uskus seda ja perekond läks magama. Kui Sento wälja läks, siis nägi ta tähtede walgusel, et wanamees wiigipuu all oma „sõbra“ laadis. Ta annab wiimase juhatusse, et Sento märgist mööda ei lasets.

Waja ahju awaufesse sihtida ja waitfelt istuda. Kui waras ahjus kobama hakkab, siis . . . tuld! See on nii lihtne, et ifegi laps sellest aru saab . . .

Wanamehe nõuandmise peale istus Sento põesasse, maha warju. Raste püssi puhtas kiwist tee peal ja oli ahju poole juhitud.

„Möödalastmist ei ole karta! Ainult rahu ja kannatust. Jumalaga, seltsimees!“

Wanamees hiilis minema; nagu inimene, kes ainult sarnastes aidades on käinud, kus iga põesa tagant waenlane wõib kallalt karata . . .

Sentol oli sarnane tunne, nagu oleks ta ainult ütfinda ilma, sest määratud aedu — ainult tema ja need, kes ilmuvad . . . „O, et nad ju tuleksid! Püssi pära langes wastu kiwist waremeid. Käsi wärises püssi hoides hirmust. Mis wanamees ütles, kui seda näeks. Sento toetas jalgadega wastu oma maha. Mõte, et seinaga taga tema naine ja lapsed on, keda paljaks rööwida tabetaks, muutus teda uueste elajaks.

Õhus helises midagi. Seal löödi tulla. Kuuldus wankri rataste käinat maanteelt. Soowis paukufid koerad; seda lordasid tonnad ja õllinnud.

Sento pani tornitella lööka tähele. Ainult seega sai ta und ja põnewust peletada. Üksteistkümmeend! Kas nad ei tulegi? Kas Jumal päästab teda sellest hädast?

Üttselt trookfufid tonnab. Maanteelt liginesid kaks tumedat kogu. Sento pidas neid alguses määratuteks koerteks. Siis nägi ta kui kaks inimest küürutades, peaaegu roomates, liginesid.

„Tulewad,“ sofiistas Sento, kuna ta hambad lõgisesid.

Kurjategijad waatasid ringi, nagu kardaks midagi. Siis waatasid nad pilliroogu, lähinesid majale, kuna üks neist tõrwa wastu lukuauku surus. Nad läksid kaks korda Sentost mööda, ilma et see neid ära oleks tunnud. Neil olid wantlid ümber, mille alt püssid paifsid.

Sento wärises. Tõeste, need on need samad, kes Hafarro ära tappid! Tähtmata peab neid maha lastma, et oma elu päästa!

Nad liginesid ahjule. Üks neist kumardas ja hakkas kobama, kuna ta laetud püssi tõrwale pani. Suurepärase märklaud! Aga mis teha, kui teine wahipeal on?

Waene Sento wärises hirmust. Tema otsaette tõusis külm higi. Kui ta ühe tapab, siis langeb ta ise teise kätte. Püss oli ühe pauguga. Kui nad näewad, et ta nende nõudmist ei täida, siis sültawad tema maha põlema.

Inimene, kes walwama pidi, ei suutnud enam kannatada, et ta seltsimees nõnda kaua wiititas, ja ta hakkas ta otsima. Nende tumedad siluetid matsid ahju suu kinni. Nüüd on hea filmapill! Julgemalt, Sento! See rööwlib kahjutaks! . . .

Pauf tõttis kogu ümbruse jalule. Kuuldusid tõrwulustawad hüübed ja koerte haukumine. Sento nägi sädemete wihtu ja tundis põletamist kätel. Ta lasi püssi kääst ja wehtis kättega, et selgusele jõuda, kas nad terwed on. „Sõber“ andis siiski ära.

Ahju juures ei olnud midagi näha: rööwlib jooksid nähtawaste ära. Ka Sento tahtis jalgadele walu anda, kuid elumaha üks tehti lahti ja läwele astus tema naine, laps käes. Ka teda äratas pauf üles ja ta ehmatas mehe pärast, keda kodus ei olnud. Lambi punatas tuli tema wärisewas kões heitis walguft ahju.

Maas, teinetelse peal, lamafid kaks liikumata inimeseteha. Näis, nagu oleks mingifugune nägemata nael nende kehadeft läbi lõõdud, kuna lehad weraga ülepritsitud olid. Sento ei lastnud märgist mööda. Wana püssi laeng tabas märki.

Uudishimuga walgustasid Sento ja Pepeta maas-lamajate nägufi ja taganesid lohudes.

See olid rahwa poolt walituid walitsuse usaldusemees onu Batisti, ja tema seltsimees Sigro.

Sest saadit oli ümbruskonnas rahu.

Uus liitlane: Põhja-Ameerika Ühisriigid.

Sõjajärgutused haritlaste klubis.

Üks noor sõjamees.

Sõjajärgutused naisõiglaste klubis.

Sõjawägi ja kontrrewolutsioniline laim.

Ei ole ammu tagasi, kui esimesed laimuhood kodanlikes ajakirjanduses iseeneslikult waimustatud wängusjega meie sõjawäed üle ujutasid.

Muistuse allikad, mis peastaabist ja teistest kontrrewolutsionistidest pesadest laiali jooksid, äratasid kodanlikes kihedid kõige soojemat, waimustawamat wastuwõtmist!

Uga ka „hirmul on suured silmad“ ja isearanis raswaste lõhtude, paisunud rahataskude omanikudel, ning kolme aastase piina järele nõrkenud wäsinud sõjawägede peale tuleliinil walati kõik wälja, mis sapises sildames kihwitsemat, mustemat leidus, kui sealtpoolt sõnumid tulid loomulikkudest äpardustest, möödapääsemata sündmustest, kontrrewolutsionilise laimu wärwil.

Waimus nähtakse endid juba oma äraarwamata talli elu ja warandusega waenlase jalus ja ahastuses karjutatse appi!

Ei ole enam ärakurnatud hallid kangelased ei peastjad ega kaitstjad, tänu-lahetsemisewäärilised heategijad, kes oma werd kolme aasta jooksul meie kaitseks walasid, endid kapitali werejanule ohwerdasid, — ei, nüüd on nad äraandjad, argpüksid! Andke surmanuhtlusi! Tapte maha neid, need, kes weel jaksawad endid heaga tappa mitte lasta, tooge weel ohwrid!

Kas tõeste need herrad arwawad sel teel sõjawäljal olewaid Eesti sõjamehi waimustada, lohustada suutawat?!

Tunnen nüüd ka enese herrade silmis argpüksid ja äraandjad olewat, sest olen ka oma terwise ja jõu nende kaitseks sõjawäljale jätnud ja juhtusin lahjaks just nüüd laatsaretis olema, kui kurwad teated sõjawälja sündmustest ja kodanlaste appitarjumine kõrwu kostis.

Ometi ei ole aga asi nii, kui herrad arwawad wõi vähemalt wälja paista lajewad, ja hoolimata sellest, et wiimase ajal igalelehele awalikult sai, mis sibiis ja kust sõjawäe mustamise allikad awaneftwad, ei lase meie herrad endid sugugi sellest ehitada, waid kihwitawad õhtu rahuga edasi.

Olen wiimased poolteist aastat wahetpidamata esimesel tuleliinil töötanud ja wõin sellepärast mõndagi rääkida, mis asja selgitab.

Kui mul õnnetus oli sõjawäljalt lahkuda, jäi roodudesse 25—40 meest, kuna neid täies roodus 250—300 peab olema, et nad omi lohusid saaks täita. Need 35—40 meest,

kolmeaastase piina järele wõimetuseni ära kurnatud, peatwad 500 ja rohkemgi sammu liini kaitsema; nii tuleks iga mehe peale umbes 14 sammu liini kaitseada. Uga et nad kõik magamata, söömata, joomata wahetpidamata oma lohusid täita ei saa—on wahetused, nii et üks kolmandik wahetpidamata tegewuses on; see oleks siis 12 meest—nii siis umbes 40 sammu igale mehele kaitseada. Tähenab, siin peab üks wiimase wõimaluseni ärakurnatud inimene 10 mehe lohusid täitma.

On see siis, mu herrad, wõimalik?! Ja kui see siis, „pealetungimist“ (!) ette ei wõta eht ka pealetungitwa waenlase eest taganeks, siis on ta äraandja — argpüks!

Uga siis seljatagused — toetuswäed! Kõigeligemal meil seljataga seisid „toetusel“ paar-kolmsada eht enam haigeid, kes waewalt jalul liituda suutswad, ja kellede loht kõige õiguste juures laatsaretis woodis oleks pidanud olema!

Ei wõi ju teada, kuidas mujal pool frontidel, lohtades wägede seisuford on; loota wõib, et lohtasi leidub, kus wägepi tarwilisel eht enamgi hulgal, kuid nii palju kui kuulsin, nägin — wäga wähe paremat — mis seda meel rohkem aimata lafeb, on see, et praeguseni just seda fronti oja, millest räägin, kõige rohkem wastupidawaks peetaks, neid wäeõfasi tublimatena tuntaks!

Rohkem kui waenlane wiimase waituse ajal, häwitafid meie wägepi puudused, nälg, haigused! 9 kuu jooksul jäi meie roodu umbes 250 mehest 35—40 meest. Wäljaläinute seas oli ainult 1 haawatu ja ei õhtegi tapetut.

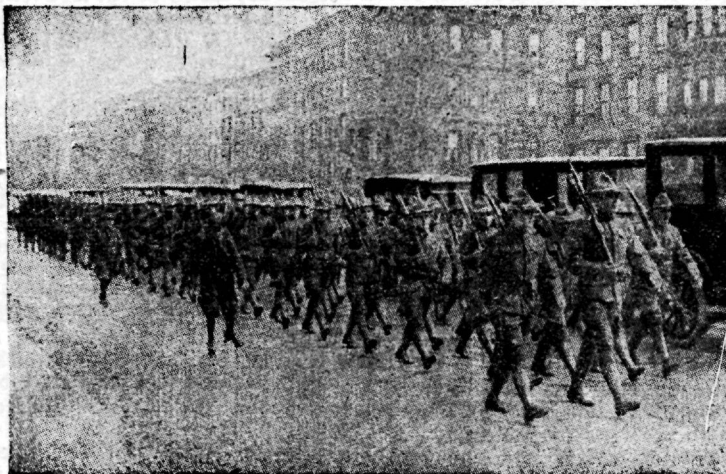
Igale lapsele on siis arusaadaw, kas olid kütid argpüksidena waenlase ees, kes neile midagi teha ei suutnud wõi — o m a õfemise korralduse ees?

Sulguse ja talikutamata tahtõjuga olid alati walmis waenlasele peale minna. Wabatahtliste korjamisel luuramiselähtudele jne. andsid endid kõik illes, õfegi sanitarid wõtsid piisfid õfale, ja tegemist oli enne, kui suuremat oja tagasi jääma sai sündida, — kuid h o m s e l e p ä e w a l e t o d u s e s e l u s w a a t a s i g a l i k s h i r m u g a w a s t u.

Saigetega oli sanitaridel wahetpidamata tegemine, haigeks jäämised ei lõppenud. Lõpus, õfõnga, wõrepuudus, jalahaigused jne. nõudsid igapäew õhwrõid. Baistis, et roodudesse ei jää kedagi, ja haigete ärasaatmisega pidi ettewaatlik olema: kes jalul suutis liituda, jäi roodu, ja kui asi wäljalannatamatals muutus, wõttis arst roodu läbiwaatuse ette, kus õfhe korraga 60 meest leiti, keda ei wõinud kauemaks roodu jätta. Mõnda kiilus õhelainsal päewal polgust üle 300 meheline jantibe kari wälja!

Kuid neid ei wõidud weel arsti rawitsuse alla anda,

Uus liitlane: Põhja-Ameerika Ühisriigid.

Automobil — traadita telegraafjaam.

Teel jadamasse — Europasse sõitmis ts.

Raismehaaniker.

haigemajadesse jagada, need kõik liikusid veel omal jalal ja saabeti siis liinil olewale polgule seljataha — „toetusels“! Ulfun, et pilt, mida enese ümbrusest tšin, küllalt selget illewaadet pakub wäesjade jõust esimesel liinil, — meeleolust rääkimata, ja isegi kõige äärmisel juhtumisel on wõimata õnnetute lohta tarwitada jõnu — argpüksid, äraandjad!

Nüüd taganewate wägede süüdistamine rõõwimises, häwitamises!

Ma ei ole ise taganewate wägede hulgas olnud ega wõi sellepärast kindlaid faktiisi siin ette tuua, kuid äranähes lorda sõjawäljal seistes, niisamuti edasimminnes, wõin kindlaste järeldada olust taganemisel, mis mitmeti palju raslemad, kui edasimminnes — paigal seistes.

Wiimastel tordabel on hästi wõimalik korraldada toidu, tarbeainete tarwimisel mõedul saamist, kuid taganedes on need wõimalused wõetud wõi wähemalt wäga raslendatud. Kuid siiski, kui meie detsembrikuul 1916 umbes 300 werstalise jalareisu tegime, 12 päewaga läbi jõulade maakohtade, küllade — waenlastest kaugel eemal, siis tundsiime juba seal puudust, nalga ja, kel raha oli, hoolitses, et sellega midagi saada elanikubelt jõomiseks; kel raha polnud, pidi paluma, terjama! . . .

Kuid mida pikemaks wenis reis, seda rastemaks muutus seisuford!

Sõbused ei jõudnud toiduaineid järele wadada, neid suri igapäew ja koormad jäid maha, teepealt külladest wõeti, mis wõtta wõis, kuid seda oli wähe, raha lõppes sõjawäljal otse ja — tuli nälgida!

Kuid häda polnud veel niiwõrd suur, et wõera oma olets wägivaldselt wõetud, aga see ei wõinud ka kauaks tulemata jääda, kui nälgi edasi kestas; — ja see kestis! Wae-walt weerandnaela leida päewa lohta saades ei wõinud ometi sellega elada. Pudru ei olnud juba mõnda nädalat saanud, supileent sai harwa ja sagedaste wõis näha, kui siit jaalt mõni kanakene kinni piütati! Kuid see oli ka kõik, rohkem sellefarnast ei midagi. Nälgijast hoolimata hoiti igafugusest suuremast wägivaldast eemale! Kuid ka päralt jõudes, paigal olles, ei muutunud asi paremaks. Isegi suppi polnud enam saada, ei olnud midagi millest teda teeta. Ka joola polnud lõpuks ja, et midagi ilka anda, leedeti wahest magedalt maikijahu leent. 10 päewa jookkul jaimme meie 3 naela leiba, 1½ n. magedat liha ja 7 tütti juhkurt.

Raha toiduainete ostmiseks polnud enam kellegil, aga kui ka olets olnud — poleks osta olnud midagi. Maikijahu

naelast nõuti kuni 1 rbl., leitwa naelast kuni 1 r. 50 f. jne. Kerjamisest ei tulnud ammu enam midagi wälja, sest terjajaid olets olnud mituforda rohkem kui elanikke, kellel enestelgi midagi polnud! Ja nii siis, kurb küll kuid tšisi — wõeti, warastati mis wõimalik, et wähegi näljasurmast end eemal hoida. Et maffa rääkidagi riiete, saabaste, tubata (suiwetamise olid kõik juba ära unustanud) jne. puudusest.

Kuid kes on siin siis süüdi! Ras tšeste haletsemise-wäärilised soldatid?!

Ma ei taha otsida põhjuseid ega tuua süüdistusi, kuid ei saa ka litlemata jätta, et mõned sajad werstad eemal, sagedaste üsna küllale all, lohtasi leidub, kus kauast seis-misest rikkilainud toiduaineid koormate wiisi ära häwitatakse, kus õnnelikumad seljatagused sõjawäesjad rikkalikult tšitte antud toiduaineid loomadele jõõdawad, maa alla mawatad, et mitte igalpool ei wedeleks.

Kõike seda teades, wõib aimu olla igalühel meeleolust tuleliinilastel!

Kui endise isewalitusluse ille all ägades kõige selle peale tummats pidi jääma, siis ei aitanud nüüd ka keelte lahti pääsemine midagi, ehl küll kõik asjade korralduseks kätima pandi. Ja kui siis lõpuks kolme aastast piinast järelejäänud, araturnatud sõjawäljalased ette panid, endid, olgugi lähemaks ajaks, seljataha puhtufele, kosumisele lasta, nende asemele wärskleid tugewaid wägesti tuues, — siis ei tulnud ka sellest midagi wälja!

„Meil ei ole, kõike farnast oluforda filmaspidades, riigi päästmiseks midagi ära teha; ja kui meie kõik oma jõudu kokku wõtame, siis ehl suudame ainult end kaitsta ja waenlast mitte edasi lasta!“ otsustasid sõjamehed. „Ulfume et waenlane meid murda ei saa praegu veel, kui enne meid oma oluford pehmeks ei tee?“

Arwata wõis, et wiimasele ometi wastu panna ei saa, ja waadati sellele palju suurema hirmuga wastu, kui waenlaste ähwardustele! Ja nagu nüüd selgub, ei lainud mitte teistiti!

Kõigist farnastest elutingimistest oleneb ka mitmete wäejagude wastupidamamus ära, nagu suurküki, raijawäe jne., kes kaugelt paremates tingimistes elawad, ja sellestõttu kauem wastu peawad kui jalawäljalased! Niisamuti õhwi-feridiga, kellel wõimalus on korralikult toidetud saada, terwishooldlisemalt, puhtamalt ja muis paremais tingimistes elada. Kuid ei tule mitte neid kui isäärilisi kangelasi wälja paista lasta.

Jalawäljalasena elama afudes, nagu harwa ka

mõned juhtumised olen näinud, ei pea nad kuigi kaua vastu!

Urge loopige kiwibega tulekinnilast, ta on teie heats kõige suurema ohwri toonud!

Urge nõudke surmanuhtlust neile, kes teie elu, ennast hävitades, on kaitsnud. Kõik see ei sunni teda millegits muuks, kui teid needma — mu herrad! . . . G. Bruel.

Urge tehke head.

„Urge tehke ialgi teistele head, ta siis mitte, kui teid seda teha palutakse! Kellelgi ei pruugi head teha — see on alles tõsine õpetus!“

Waransi karjus seda, suu peaaegu wahtus, kättega isefaralasti liigutusi tehes ja — ise punane kui wäht.

„Mis sind nii kangeste ärritab?“ imestas Morini.

„Mis mind ärritab?“ mõnitas wihaselt Waransi.

„See ometi, et nendest inimestest sugugi lugu ei peeta, kes teistele tarkust püüawad õpetada. Mina näitufeks . . .“

„Alga luba, millal sa natukeneigi head siin ilmas siis teinud oled?“ küsis Orlando naerdes.

„Ja, nüüd, — ja ma olen uhke selle peale — nüüd ei tee ma enam head — olen õpetust saanud. Alga oli aeg — aastat neli tagasi. Teie ei tea . . .“

„Oleme walmis pealt kuulama!“ sõnas Morini pillawalt wähele.

„Ma olin ühe neiuga kihlatud . . . aga — nimes jätame kõrwale . . .“

„Kus?“ küsis Morini.

„Wäga ilus! Walgetwerd, õrn, läbipaistew . . .“

„Pea, pea! Kolmest omadusest näst aitab ehk ka!“

„Urge segage mind! Minu jutt wõib teile õpetufeks olla. Nii siis, ühe sõnaga, ma tahtsin ütelda, et ta wäga meeldiw isik oli. Saritud, palju lugenud — Dostojewskit oli ta liiga palju uurinud, niisama Tolstoid ja kõiki neid hullumeelseid, kes ilma weel hullemaks tahtsid teha, kui nad ise olid; nemad just rikkusiwadki tema ära, jah rikkusid! Alga jätame niisugused arutamised kõrwale. Seda kuulates — jain ma ilka kangeste waimustatud; ma püüdsin näidata, et see waimustus mitte wälispidine ei olnud, — et ainult tale meeldida ja hõljamine tema sõdame üle wõitu saada, — selleks soovisin ma ainult parajat juhtumist. Pean tähendama, et ma sel ajal ühe imelitu isikuga tuttaw olin — midagi anarhisti taolist. Ma kuulsin ükskord kusagil tema kõnet pealt. Barilikud lollused! Illeilmline heategemus! Kristus! Watunin! j. n. e. j. n. e. Ta pani teisi ennast lahtise suuga pealt kuulama, ta neid, kes isearanis imestatud tema lolluste üle oliwad.

Teisel päewal kuulsin ma selle suust, teda armastasin, et seesjama tõnemees juba mõni aeg tema peale pilluti heidab.

Imelilka lugusi räägiti sellest inimestest: kord olla ta tosilisel õpsel üksi koju tulnud. Ulitfal poolnähjast ja külma käes lõdisewat wanameest nähes, tegi ta filmawilk ennast riidest lahti ja andis need kõige rahatõiga õnnetu wanate kätte.

Ma ei wõi selle eest wastutada, kui palju selles jutus sõtt on, kuid kõik, selle käest ma seda juttu olen kuulnud, linnitafid: „Misugune kuldawäärt inimene! Misugune kaastundlik jüda!“

Emmeline . . . Ah, mul tuli see nimi kogemata wälja, ma ei tahtnud seda sugugi ütelda!

Ühesõnaga, Emmeline — nõnda oli ta nimi — rääkis temast, sellest kangelast, peaaegu pisaratega wõideldes. Saage aru, see läks mulle juba igawaks. Ma olin kindel, et mina isikult ialgi niisugust lollust ei oleks teinud: külmal talisel õpsel . . . kus ma nii kergeste omale pisted külge sisse oleks wõinud saada. Digust ütelda, ma olin siis isegi temast waimustatud, ehk ta küll mu närwide peale käis. Ma see temas waimustas mind, et ta alati ennast auwaste kui tõsine riütel ülewal pidas. Ehk ta küll selle tähepanekut enese poole püüdis pöörata, kes warsti minu naifeks pidi saama, awalikult austust ja armastust tema

wastu üles näitas, kuid ialgi ei teinud ta sellest juttu! Kes teab, lootis ta ehk teda selle moega liigutada, ärawõita.

Paari nädala pärast peeti meie kihlusepidu ära. Muidugi, see isefaralil isik polnud tututute hulgas: efektis sellepärast, et minu tulewane äi teda ei wõinud sallida ja teijeks, ta mina ei oleks sellega rahul olnud.

Teisel päewal pärast seda pidu läksin ma hommikul wägi wara wälja. Termel wõi ei olnud ma silma kinni saanud. Ma tahtsin wärsket õhtu sisse hingata.

Ma sammusin majala poole, sest siin ei lootnud ma kedagi nii warasel tunnil eest leida. Selle asemel aga . . . Sakkas alles walgets minema, ja ümbruses wõis waewalt kedagi ära tunda; peale selle olen ma wiletsa nägemisega . . .“

„Ära kaldu asjast kõrwale,“ hüüdis Orlando.

„Nii siis, oma waewase nägemise juures näen ma all tammi peal üht musta kogu, kes kiwilt kiwile hüppas, ilma et ta laenete pritsimist tähele oleks pannud.

Ma jäin seisma; seisatasid ta tats kalameest, kes nüüd majala tagant nähtawale tulid.

„Mis pagana pärast ta seal otsib? Ma ei saa midagi aru?“ hüüdis üks nendest.

„Sa seob midagi, kas ja ei näe?“ wastas teine.

Korruga näeme meie, et see kogu püsti tõuseb, tats-kolm sammum teeb ja merde hüppab. Meie kõik jooksm.

Meie kisa tõstis kahe pargase tähepanemist, mis just praegu sadamast wälja sõitsid. Nad hakkasid tagasi sõudma ja olid juba seal kohal, kuhu õnnetu sisse kukkus, kui mina . . . Kes tartis laeneid? Kellel tuli meelde, et ta kihlatud on? See tähendab, peast tuli walgufirufel mõte läbi, et ma paremat kinki oma tulewasele abikaasale ei wõi walmistada. Zumalutene! Mis ei wõi küll ühe tuhandidu minuti jooksul peast läti käia! Poole tunniga ei saaks ta seda ära rääkida.

Ma lootsin oma ujumise kunsti peale, kuid siin oli ta wahwust waja. Ma hüppasin, nagu ma olin, riietes sisse ja jain ta alles põhjas kätte.

Nagu praegu, näen ma teda oma ees merelaskwude sees kõhuli lamawat. Ma hakkasin ta ümbert linni, aga ei suutnud üles tõsta. Sealjuures sõdis ta weel wastu. Ma ei tea, kui kaua ma weel all olin. Ma hakkasin juba ära wärsima, aga siiski ei tahtnud ma oma saaki lahti lasta. Seal panin ma tähele, et õnnetu omale suure kiwi kaela oli sidunud! Ta tahtis tingimata surra! Ühelt minutiks tõusin ma weel peale, et hinge tõmmata; meeldetulekades, et mul nuga taskus on, wõtsin ma selle wälja, tegin lahti, läksin uueste weel alla, lõikasin nõõri tatti — ja juba olingi temaga ülewel: see oli just parajal ajal! Kaks sekundit hiljem, ja ma ei räägiks mitte teile sellest kurwast juhtumiseft. Enam ei mäleta ma midagi sellest hirmsast filmapilgust.

Kui üles ärkasin, siis nägin, et ma puhta wõeras kohas olen, tundmata isikute hulgas, teda ma ialgi polnud näinud.

„Kas ta on päästetud?“ küsisin ma.

„Ja, aga ta ei tunne enesel weel kõige parema olewat — teie olete kangelase teo ära teinud,“ wastas mulle arst.

Kui ma teile ütles, et ma oma teo peale mitte uhke ei olnud, siis oleks see täieste wale.

Kui mu pruut mind nägi, hakkas ta mu kaela ümbert kinni ja hüüdis:

„Se olete päris kangelane,“ ja terve nädala jooksul pidin ma sada korda sellest juhtumiseft kõnelema.

Teisel päewal ilmusid minu juure tats ajakirjanikku ja nendelt sain teada, et minuft päästetu keegi muu ei olnud, kui minu kaaswõitleja.

Wee all ei wõinud ma seda õnnetumat ära tunda, kes, meie kihluseft teada saades, enese elule lõpu tahtis teha.“

„Sa tegid tale suure heateo!“ hüüdis Orlando.

„Nimelt, aga kuulake lõpuni. Kahe päewa pärast ilmut ta minu juure, et mind tänada, nagu ma arwafin. Sellel filmapilgul hakkasin ma teda offe armastama ja olin tale wäga tänuilil selle juhtumise eest, mis mind temaga lähemalt tohtu wiis. Ma läksin tale lahtiste kätte ja sõdamega wastu. Ta taganes — tõstis ja wihast pillu minu peale heites. „Geist!“ ütles ta mulle ja jattas siis järgmiselt:

Hea poeg.

Wana Bamberger oli oma terve elu aja ainult raha kottu kühjanud, ilma et iseoma peale kuigi palju oleks raatfinud wälja anda. Kui ta oma lõppu lähinema aimas, tundis ta ära, et see sõna õige on, mis ütleb, et raha õnnelikult ei tee. Ta las kis omale paberit ja su'ge tuua ning kirjutas oma pojale, kes teises linnas:

„Armas Woldemar! Ma usun, minu elupäewi ei ole enam palju, ja tahaksin selle pärast oma waranduse üle korraldusi teha. Kõige parema meelega määraksin selle mõnele heategewale asutajele. Aga ma ei taha seda enne teha kui sinu arwamist kuulnud olen. Enne kui aga otsuse teed, pea meeles: tuhat rubla on halb, sadatuhat on weel halwem, miljon aga on see kõige halwem asi maa peal. So, ja nüüd otusta!”

Wille peale see lihtne telegramm wastuselä tuli:

„Bamberger. Tallinnas. Dien kõige halwema wastu walmis!
Woldemar. — or.

Rafarmus.

Sipnil seletab noortele soldatitele aujarkude järjekorda järgmiselt:

„Minult see, kui meie kõiki sõjakunstist ostame, wõib meid aujarkude redelil kõrgemale. Mina olen juba nii mõnegi pulgawõrd kõrgemale tõusnud, ja olen sellega kõige suurem ja uhkem teie seas. Mõistate, teie pörsjad?” — or.

Aptegis.

Apteker (umbkeelne) Naiele: Siis määrige joodiga (tahab welda igemed, kuid ütleb) kubemed kottu, siis lähed hambawalu üle.

Naene (kodus mehele): Ei tea, mis ta kästis selle joodiga fiske määrida, kas kubemed wõi habemed. v.

Dotamisel. „Kas ta siia ka tuleb?”

„Teie arwate muidugi, et olete suure heateo ära teinud? Kuid kes andis teile õigust ennast minu asjadesse segata? Ma tahaksin surra ja tein ta selle wastu ette waimust. Ma pean, ma tahan surra!” —

Ma olin walmis talle wihaselt wastama:

„Ragu teie heaks arwate,” kui ta meelt heites edasi kõneles:

„Aga teie wõite mult julguse seda uueste peale hakata, te tegite minust argpüksid — waat mis teie tegite!”

Ma mõtlesin, et ta lolliks on läinud. Kuid ta rääkis päris tõst juttu, läsa kõwaste rusikatesse pigistades ja filmi wäljutades.

„Teie alandate mind; nüüd ajab enesetapmine mulle hirnu peale. Jääb järwale kahewõitlus, kas teie tapate mind, wõi mina teid. Üks meist on ülelligne siin maa peal. Kas te ei saa aru, et maatera liiga kitsas meie kae jaoks on?”

Et temast ükskord lahti saada ja ikka rohkem ja rohkem kindlaks saada, et waenete oma mõistuse on kaotanud, wastasin ma talle:

„Hea küll, hea küll, teie teenistuses.”

Kas wõistate te omale ialgi ette kujutada? Sunni aja pärast ilmuvad minu juure tema käemehed! See ei oleks weel mitte midagi olnud, kui mitte ajakirjanikud (pagan neid wõtaks!) selle asja fiske ennast ei oleks sega-

nud. Minu kangelase teost kirjutas, hakkasid nad nüüd enesetapmise põhjusti ette tooma, õnnetuma loo:useta armastajale kaastundmuse üles näidates.

Niimoodi siis, kae päwa pärast ei olnud ma mitte enam kangelane, waid lollikene, kes selle aunime täieste oli ära teeninud. Ragu oleks ma oma kaawõitlajat selle pärast katsunud ära päästa, et teid oma õnne pealt waatama sundida!

Kahewõitlusel sain ma palest haawata, mis minu nägu wäga muutis.

Ja minu pruut? Kartes, et see loom jälle ei hakaks tema pärast oma elu wõtma, ütles ta ennast minust lahti. See on tõsi see tagajärg minu heateost!

Ütelge nüüd, kas mul ei ole õigus, kui ütlesin: ialgi ärge tehke kellegile head, palutakse teid seda teha, ehk mitte! On mul õigus wõi ei? Ärge naerge see on hea õpetus!”

Abwoladi abikaasa.

„Kullakene, sa näed ju, see klamberdamine ei meeldi mulle,” ütles noor abwolad oma niisama noore abikaasale, „aja see mõte, mida su hea õde, Emmi, pianinoft alati ette maalib, oma käharpeast minema. Kas meie siis endi

algawas abielus tõeste ilma lärmi- või löökmasinata, mida teie pianinoks nimetate, läbi ei saa? Vähemalt efiagalul. Muidu tahan kõigi su soowidele wastu tulla. Ma pean kohtuistumistele minema. Tuhat musu, mu inglite." Ja läinud oligi hra digusteadlane.

Petteuna langes proua Agnes tugitoollile oma mehe töölauda ääres. Ta oli pahane ja toetas pea käte wahale. Nii on siis need mehed, nii! Suure kaasawara oli ta abieluõkse kaasa toonud ja nüüd puitles ta pianino ostmise juures. Adwofadi proua ilma klaverita!.. Siin juures nimetas ta Emmi weel, kes alati nii usalduse wääri-line on, nii pillawalt ja pakub minule tuhat musufest! Kõle. Kuid mida mõiks siin teha? Kuidas mõiks jeda lõwa pead pehmendada? — Proua Agnes pahandas ja mõtles järele; kuid kõik ta pahandused ja mõtted ei näidanud midagi aitama. Nõutufes hakkas ta laual olewat seaduseraamatut sorima. Kohas, kuhu ta peatama jäi, lausufis üks paraagrahw nii: "Wõlaustuja mõib kellegiga lepingu teha, mille järele ta wõla nõudmine selle teise kätte üle läheb. Lepingu järele asub uus wõlaustuja wana asemele." Mehaniliselt, ilma midagi selle juures mõtlema luges, noor proua selle koha mitu korda läbi. Siis lütkas ta igawa raamatu kõrwale ja mõtles oma seisutorra üle järele. Järsku haaras ta jälle tšiwil-seaduse raamatu ja süstendas end jälle neisse para-grahwideesse. Wähema mõtlemise järele lagunes naeru-hoog üle ta näo. . .

Kui adwofat lõuna ajaks kohtust kodu jõudis, oli ta imestanud, kui ta oma abitaasa hommitufest näge-lemisest hoolimata elawana ja rõõmsana eest leidis. Ja kui ta järgmisel päewal sõjariistade rahu edasi lestis ja Agnes pianino asja sugugi enam ei puudutanud, arwas ta enese täielise mõitja olewat. See tõstis ta enesewäär-tust ning tuju sedawõrd, et tuhande musu'ga sama pillawalt ümber käis, kui mõni lõbuhimuline "elumees" saja rublalistega enne oma häwinemist. Praegu mõttis ta oma aktristaku ja ütles: "Aeg on jälle kohtusse minna, mu wäike arusaaja naisulene. Tuhat musu sulle, mu ing-lite."

Kuid nüüd hoidis "arusaaja" prouatene mehe tuue-hõlmast kinni, tõmbas ühe paberitükki ja pani selle mehe ette: "Üks filmapilt, mu kallitene! Tead sa, mis siin sei-sab? Kuula ja imesta: "Sellega tunnistan mina, et ma oma abitaasa Agnesele tuhat musu, millede wäljajagami-selt talle mul praegu aeg puudub, wõlgu olen." Selle tunnistusele pead sa alla kirjutama. Mis ütled sa selle kohta?"

"Sellele peaksin ma alla kirjutama, mida sa sellega mõtled, sa mu algupäraline adwofat?"

"Kallitene", ütles proua Agnes, mehele sisse lastetud sulepead wastu hoides, "see on ainult üks nali, mis esi-otja minu salabuselt jääks. See on süüta naljatene, tee mulle jeda meelehead!"

"Kui siin midagi muud ei ole, siis kõige suurema lahtusega, anna siia . . . so! Aga nüüd nägemiseni!" Teel naeris noor adwofat weel kord oma ette. "Iseära-lit" pomises ta. "Sel wäiksel nõial näib mingisugune plaan olewat. Haha! Wõlatäht tuhande musu peale. Esmene juhtumine minu praktikas."

Adwofat tuli pahases tujus lõunale, tänases istumi-ses oli ta mitu protsessi kaotanud. Weel pahasemats muutus ta nagu, kui ta elutuppa astudes naisede Emmi eest leidis. "See puudus weel", mõtles ta. Emmi ja tema oliwad sõjajatal. Mitte ütfinda selle inetus ei ol-nud see, mis noort adwofati eemale tõukas, waid tema alaline paremine teadmine ja sisse juurdunud lõõgimasi-nast (nagu ta pianinot nimetas) lugupidamine. Sfeenesest mõista oli ta Emmil demehale midagi ütelda, ja tihti pörfastiwad mõlemad arwamisjed kottu, kiirrongid ühedel roobastel.

Peale selle kui adwofat küllalist külma sõnadega ter-witanud ja mõne sõjala pilgu temaga wahetanud oli, asuti sõbmalauda, mille juures majajsa dige waitne oli. Wiist aimas ta, et ta sel päewal weel wihastada saab.

Ta ei efinud. Sõõgi järele teatas ta naisule, inglite, talle nõiduwal näol: "Serra adwofat, teie olite nii lah-ke, et ühe wõlatirja tuhande musu üle mulle allakirjutasite. Mäletate muidugi weel? . . . Tunnete teie aga ta kaela-tšiwilseaduse raamatu paraagrahw, mis ütleb, et wõ-lanõudmine ka teise ifiku peale ülekontud mõib saada? Teatan teile, et ma need tuhat musu, mida teie mulle wõlgnete, oma de Emmile üle annud olen, nii et tema nende dige wastuwõtja praegu on."

"Nii on ahi tõepoolest, kena demees," algas nüüd ka Emmi ja näitas tunnistust tuhande musu üle adwofa-dile, "mina olen see, kes need tuhat musu saama peab. — Et see aga sulle, minu iludust arwesse wõttes, natukene raste on, teen ma sulle ühe ettepanetu: Watsa mulle iga musu eest üks rubla, siis rebin ma selle tunnistuse kobe puruks." Wähe tajemalt lihas ta weel: "Siis jagub ta parajaste Agnesele pianino jaoks."

Noor adwofat naeris kurjalt: "Sa, teie olete ju dige peenide uurimisestõõd teinud! Agnes, sa oled ju jurist, nagu nad raamatus on. See on siis see süüta nali, mil-lest sa mulle hommitul kõnelesid, kui selle paberitükile alla pidin kirjutama. Dige peenelt tehtud, peab üttema."

"Lubad sa nüüd tuhat rubla pianino ostmiseks?" küsis Agnes meelitawalt, aga mees wastas weel pahasemalt kui enne:

"Jätke mind endi puifete naljabega rahule, mul on palju tööd!" Nende sõnadega jooksis ta oma töötuppa. . .

See kõik ei aitanud ometigi. Proua Agnes oli män-gu alanud ja wõttis ta wiimase trumbi. Päew peale jeda oli adwofadi juures nimelt õhtupidu ja meeldiw majaproua mõistis kõige oma wõimufes olewa teatral-su-fega jeda lugu tuhandest musust nii mõjuwalt ette tanda, et kõik südameni lõbustatud oliwad ja adwofadi abitaasa terawmeelt kiitfiwad. Ka piduperemees oli sunnitud külla-listega ühes naerma ning tõutama, et ta nimetatud tun-nistuse tuhande rublaga pianino heaks lunastab. . . Meel-diwam on see itlagi, kui inetule Emmile tuhande musu andmine. —

Proua Agnes on nüüd ju ammu klaveri omanik ja pruugib jeda dige tubliste. Serra adwofadi ajab aga pianino weel tihti pahaste tujusse. . .

Am.

Rah „anarhist."

Kõige tühistematel põhjustel on wahel dige suured tagajärjed.

Disittillulesest iwalesest tuleb hiiglatamm, paarist juhtumisi wahetatud naeratusest — tubli tosin karksejaid lapsi, närudes hiinlastest — suurwaim-mõttetart.

* * *

Ubermart Rakunäkil on wiifits iga suwet oma suwe-majas, mis kaugel linnast eemal ja teistest elukohtadest eraldatud, mõõda saata.

Allamal kirjeldatud lugu sündis mõni päew tagasi Rakunäki suwemajas, kui proua Eitelwiltu Rakunäki-de pool wõerusel oli.

Ubermart Rakunäkil oli parajaste omas kabinetis ja harutas endamisi küsimust, kas sõjawägi peaks peale tungima või mitte, kui toatidruk sisse astus ja teatas, et keegi punaste juustega ifit wäga tungiwalt jutule nõuab jaada.

"Las tuleb sisse," sõnas Ubermart Rakunäkil.

See oli suur ettemaatmatus tema poolt.

Kuid ta ei olnud ettenägija ja sellepärast pööras ta dige sõbralikult sisseastuja poole:

"Olge head, istuge, kui paluda tohin, ja rääkige, mis head on."

Wõeras istus ja seletas, et ta wäga tähtsa asja pärast on tulnud, mis niihästi Ubermart Rakunäki, tema abitaafat, kui ta nende küllalist puudutab.

Rakunäkil lohtus ja kolm küsimust lendaifid nagu kolm suurtükki pauku küllalistele näkku.

„Kas Petrograd ära võetud on?“
 „Kas liha veel kallimaks läinud on?“
 „Kas minu Saksja naise võtnud on?“
 Kõlakine raputas tütt aega pead.
 „Ei! Midagi sellefarnast! Minu asi on palju tähtsam. Ma tulin teie hingede päästmise üle rääkima...“
 Ubergendart Katunätk ohtlas tergendatult.
 Proua Katunätk tegi sedasama.
 Proua Tsiiselwiltu ahwis ta wiisatusse pärast järele.
 „Sah“, jattas wõeras. „Ma olen usu tuld-kaardiväe liige ja ma tulin teie hingesi patutule eest...“
 „Näete,“ kattelstas teda Katunätk. „See on, muidugi, teisi wäga ilus, aga wast astute sellepärast mõni teine lord siise?...“
 „Ei!“ wastas wõeras. „Mina ei lähe siit enne, kuni ma teie hinged patutule...“
 „Noh, siis ma soovitaks teile küllma kuradi juurde minna ja wahest eht hatategi juba minema“, tähendas Katunätk.

„Ei!“ pörotas wõeras. „Ma ei lähe kuradile. Ma tulin teie hingesi päästma ja räästtan nad ära, kurat võtku, kas ma wõti teil peats pealuud püülijahuts taguma.“
 Siis wõtis ta laheteistkümnne laengulise brauningi wälja ja sõnas lühidalt ja sõbralikult:
 „Armsad hinged Jõsandas! Paluge!..“
 See oli üks kõige südamlikumatest palwetest, mille sugufega isegi kõige ärdameelsemad baptistid walmis ei saa.

Siis laulsid nad neljateisi auhtituse, kannatamiste ja pörguwalu laulusi, kus juu'es „usu tuld-kaardiväelane“ brauninguga takti löi.

Lõpuks laelustas ja suudles wõeras kõiki ja lubas järgmise päewa hommikul jälle tulla.

Järgmisel hommitul leidis aga „usu tuld-kaardiväelane“ Katunätkide maja tähjiana eest.

Ja „kaardiväelane“ wõtis tähja, mahajäetud maja oma alla.

Uga ega's tema sellepärast siis ju kurjategija ole. Tema ju kah „anarhist.“

A la Agni.

Walitsuse tegewus.

Siseminister on wäga mures miilitse ülemate rohkearwuliste kaebuste üle, et kodanikud, kui neile hulguwad eht wõwliid kallale tungiwad, endise isewalitsusliku poliitsei wiisi järele ikka veel „karaul“ karjuwad. Niisugust asja seisufoorda täiestes lubamatals ja rewolutsioni wõitulede kahjulikuks tunnistades, on siseminister käsu annud, minis-teriumi juurde isearalisk komisjoni asutada, kes uut appi-hüüdmise wiisi wälja töötama hakkab.

Rahaministri ettepanekul arutab ajutine walitsus praegu küsimust, kudas ministri lohti tulewikus n. n. Amer-rika olksjoni wiisi müüa. Selplaani järele wõiwad olksjonist oia wõta ja illepakkumise teel ministri loha omale saada kõik kodanikud, kes wähemalt 18 aastat wanad, soo ja haridusejõrgu peale waatamata. Rahaminister on kindel, et walitus sel kombel, isearanis ministrite sagedat wahetust filmas pidades, rohkel arwul raha kottu tõmmab, mis temale wõimalikuks teeb uute paberahade trükkimist piisut piirata.

Lõttlusminister sai telegrammi, et 4 miljoni paarti Wenemaale saatmisels määratud Amerika saapaid Ühisriikide sadamas enne laewa peale laadimist saapawab-rikandi enese poolt kinni peetud, kes öelnud: „kui nad endid nõnda illewal pidada ei oska, nagu õigetel demokraatitel ja wabariiklastel lord ja lohus, siis las' käia paljajalu. Pea-legi ei jõuaks saapad illagi määratud kohale, sest esimeses Wene sadamas rööwitaks nad wiimase paarini ära.“ Uju-tine walitus on walitsusministritele ülesandeks teinud Amerika

Warased elumured.

„Sa jumaluke, kui õnnetu ma olen! Onu kingib peaaegu iga tähtoäwal mulle ilhe tite. Kas ta tõeste ei wõti aimata et nüüd nulufese asemel palju mõnufam oleks nael suhturt saada!“

saaditule kõigetäredamat protesti awalduda selle üle, et saapawabrikant sõbraliku liiduriigi kodanikude wastu nii waenuil ja wiisatufeta julgeb olla. Pug.

Pealinna elaniku õõ.

Re II 11. „Juba jälle wiist lastatse?...“ Nõnda's see on!.. ja wõib arwata, mitte juft wäga laugel, kas siinjas nurga taga wõi Newsli peal.“

Re II 12. „Rööwitatse kedagi...“ Di, kui tarjub: „Appi! Riisuwad!“ kishenda aga peale, ei tea kes sulle appi tuleb!.. Oletsid parem kodu istunud, poleks ka rööwitte kätte sattunud.“

Re II 1. „Dagu murtats ukki siise?“ Ei, see ei ole meil... Wiist wastas ille uulitsa, lõhuwad poe uft...“

Re II 2. „Jälle paugutawad!..“ Eh, kui annawad tuld!.. Terwe lahing lohe neil seal lahti wõti mis?...“

Re II 3. „Noh küll on aga õõ...“ Tapetatse kedagi!. Otse atna all tarjub: „tapawad!..“ Wähets uulitsale mõrt-sulaid hirmutama, aga kardetaw: waata, et saad ise lõm-mu pähe.“

Re II 4. „Uueste lastmine, pealegi veel kuulipilduja- test!..“ Siin ju hullem kui sõjawäljal!..“

Re II 5. „Jumal tänatud, walgeks hakkab minema!..“ Nüüd jääwad ometi järgmise õõni rahule. Wõib, tähendab, wiimaks ka magama jääda.“ Pug.

„Meie Mafsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 10 r. — L, 6 kuu eest 6 r. 3 kuu eest 3 r. — L. Toime-tuseft ille ära wiies: aastas 8 rubla, 6 kuu eest 4 r. 50 L, 3 kuu eest 2 r. 50 L. Simub iga laupäew. Adressi muutmise eest 30 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja talltus:

Sarju ja Nüütki uulitsa nurgal nr. 46/15. Tallinnas, „Leadu“ raamatulaupluses.

Ajad muutuvad
ehi
meie aja teenijad.

"Nii siis, Leeni, teie homme minuga
Kadriorusse trehwama ei sea tulla?"

"Ei koguni mitte. Proua palus ennast
ise minu käest homsels wälja. Las ta ka na
tule wärsket õhtu hingata, muidu lõpeb päris
otsa, itka kats nädalat järgemisi kodus istudes."

Näitlejanna statistika.

(Zeitud taskuraamatust.)

Täna on mu juubelpäew. 25 aastat olen näitelawal
olnud. Millid wõin kokku wõita, mis ma selle aja jooksul
seal üle olen elanud. Esineda ei tulnud mul muidugi mitte
igapäew, läbitiikku astusin siiski iga aasta 250 näitemän-
gus ette, kokku 6450 õhtut. Selle aja jooksul:

Astusin abieluusse 482 korda.
Jäin lesks 209 korda.
Surin kihwtitusesse 111 korda.
Lasksin ennast maha 304 korda.
Surin tiiskitusesse 87 korda.
Südamerabandusesse aga 78 korda.
Mehe tapin püueodaga 7 korda.
Lasksin tema peale 102 korda.
Kihwtitasin teda 44 korda.
Armuks jättis mind maha 345 korda.
Ise jätisin armuks maha 263 korda.
Lahutatud sain 284 korda.
Oma lapsi tapin 90 korda.
Olin õnnelik 52 korda.
Õnnetu 2787 korda.

Kaardiklubi traadita telegraf.

(Tähtsamate märkide tähendus.)

Sügas pahemat kõrwa — „Käi ruutu wälja.“
Sügas paremat — „Käi risti wälja.“
Newastas — „See trump.“
Pani suitstu põlema — „Trumpa.“
Kuustas — „Käi paba wälja.“
Õhtas — „Mul on masti.“
Pilgutatas — „Käi wälte mees.“
Uuri waatas — „Mul ei ole midagi.“
Sügas kutalt — „Wituta äs!“

Pug.

Pug.

Üllataw farnasus.

"Rääkige mis tahate, aga meie revolutsion lähneb just
niisama, nagu esimene Prantsuse revolutsion."

"Milles te seda farnasust siis nende wahel näete?"

"Wõtame kas wõi paberraha... Esimene Prantsuse
revolutsioni ajal ei maksnud nad ju mitte midagi ja kesti
kohanikkudest neid ei tahtnud... Koh, ja meil on lugu
warstigi samafugune."

Pug.

Rupumees.

Indias on indianlaste suguharu, kelle liikmetel wõi-
tiks oma selga tätoweerida. Tätoweeritakse kaunis kunst-
töödärilise ja nimelt üfiskuid juhtumisi suguharu aja-
loost. Nende indianlaste seas elas mitu aastat noor,
wäga ilus kuid tujulas neiu New Jorgist. Muidugi las-
tis ta ka omal selga tätoweerida. Kui ta pärast New-
Jorgi feltfondi tagasi tuli, jutustas ta lord ühele oma
arwuritastest austajatest sellest iselaadi kaunistusest.

"Minu selga," nii seletas ta uhelt, „ilustamad pil-
did ühe istandniku romanist. Tema istanduse kallale tungi-
wad indianlased ja panewad ta põlema. Kuna naisel
ja tütrele õnnels lähneb põgeneda, wõetakse istandnik ise
kinni ja seotakse piinapõstle. Järgnewad indianlaste met-
situd tantsud piinapõsti ümber. Siis algab piinamine.
Aga parajaste, kui pealil oma wibu pingule tõmmab, tu-
lewad meisa äärel ratsanikud nähtawale. Need on ist-
tandniku sõbrad, kes tema naise ja tütre juhatusel päästi-
ma tõttawad. Üks wäga ilus pilt, mis päästetu ja päästi-
jate kokkusaamist kujutab, lõpetab terwe selle seeria..."

Noor neiu pistab sealjuures sõrme kulla taha oma
pluuse krae wahale ja tõmmab selle pisut maha.

"Siit ülevalt algab see piltide rida peale," jatkab ta
edasi, „ja lähneb siis itka edasi alla. Näete siin turja peal
seda esimest pilti, istanduse kallale tungimisi?"

Aga see noormees pööras hirmunud näoga kõrwaile
ja ütles:

"Brrr! Niisuguseid kohutawaid pilta ma hea mee-
lega ei waata, — aga ehi näitaksite mulle parem seda
kokkusaamise pilti!"

—or.

Sisse lulkus.

Minu proual on see halb wiis, et ta ise keedab. Kui
ma eilu koju tulin, istus üks kerjus uste taga. Tal oli
tiibi taldril süles ja nägu rõdemus. Miks ta mitte!
Minu proua annab iga kerjusele, kes sellega walmis saab,
et taldrerutäie tema kokatunsti saadusi ära tühendam, ter-
we rubla. Sel kombel hoime palju raha kokku.

"Mis täna süüa on?" küsin ma tafa sellelt mehelt.

"Sibulalopsi!" soostab ta.

"Ja kus teie selle piisfite?"

Ta näitas oma kättiste saabaste säärte peal: ja nae-
ratas õnnelikult.

Warwaste peal hiilisin ma trepist alla, et naabruse
trahteris hingepidet wõtta. Ma tundsin oma teisepoolle
sibulalopsi ja armastasin oma hambaid. Kui teist korda
trepist üles astusin, istus kerjus itka weel seal. Aga
määrõne muudatus oli temaga sündinud! Tema nägu
oli lahwaru, juuksed hirmul püsti ja otsaesisel higitilgad.

"Sumala pärast inimene, mis teil on?" küsin ma.

Ta waatas ahastades oma aukliste saabaste peale
ja kogeles lootusetalt:

"Suppi tuleb ka weel!"

—or.

Papsesuu.

Serra Rosiner on pöörane weesõber, ja tema pere-
kond peab igapäew wannis sulistama. Kord said Rosinerid
uue toatüdruku. Kui juba teine laupäew mööda oli läi-
nud, ilma et Auguste tarwilikult oleks arwanud supelus-
wanni woogubesse astuda, ei suutnud Fritz, Rosineri
wäieaastane poeg, oma pahameelt enam taltsutada. Sa-
lab harkis, asus ta toatüdruku ette, seadis mõlemad käd
puuja ja ütles: "Auguste, teie ei tea sugugi, kui hea
meelega minu papa näels kui teie wannis sulistaksite?"

—or.

Uuemad sõnumed.

Et mõisnikudele — buržiudele eestlugu anda, teatas põllutöö-minister, et nüüd lohe annab talupoegade omanduseks kõik tema päralt oleva maa — 9 lillpotti.

Koelatohtu miilits wõttis kõige walgemad abinõud tarwitusele „waletsaari“ o'fimiifets, kes ennast saapa-asjanduse minifriks nimetab ja, wäljaspool järjekorda saabas-tega warustada lubades, juuri summasi kodanikutelt wälja petab.

S. Sõmer..

„Uuendatud“ miilits.

— Ütsege, olge head, kodanik kojamees, siin wiist peab miilitsionäri seisukoht olema?

— Just nii.

— Ja kus miilitsionär on?

— Tema, herra, mängib teemajas piljardit: jõin seal praegu teed ja nägin.

— Kuidas ta julgub piljardi mänguks seisukohalt lastuda? Misfugune teemaja see on?

— Näh, see, teisel pool. Aga parem ärge minge sinna, sest et miilitsionär suureks kaotuseks on ja teid kõige hullem haugutama hakkab, ja, wõib olla, ta otse püssist lasteb.

—mer.

Me rubla maksab Riias nüüd kuuskümmend kopikat. Meil kodus aga on ta hind wast kümme kopikat... Ruff tuleb see, et Saksamaal me rubla kurs on kõrgemal?.. Wõi tahetaks sellega meid Saksa alla meelita?..

See tööd eht ära teegi tööd, üks kõik. Ei ole, mida tööd! Nälg kõnnib turul sirgesti ja naerab turuhindasi...
Dr. Miina.

Speaasta algul.

Haridusministeriumi poolt on wälja töötatud ja kinnitatud järgmised sissewõtmise korralduse määrused koolikoolides: Kõik kooliõpetajad, ka inspektorid ja direktorid, walitakse kooliõpilaste poolt üleüldise, otsekohe, ühesarnase ja salajase hääletamisega ministeriumi kui ka kooliõpilaste enesete poolt ette pandud kandidaatide seast.

Kooliõpikogus on iga klassi poolt kaks esitajat, ettevalmistuse klassi ühes arwatud.

Kooliõpilaste teadmisi ei hinda nüüdsest peale enam kooliõpetaja, waid kooliõpikogus.

Wanemate komiteed kaotatakse ära, nende asemele asutatakse kooliõpilaste komiteed.

Kooliõpilaste nõudmise peale on kooliõpetaja-korrapidaja sunnitud nende mängudest ja lõbudest osa wõtma, nagu kula, peituse, laptuu, pimeistu jne. mängudest.

Kooliõpilastel on õigus ilma põhjuste nimetamata ametist lahti lasta niihästi kooliõpetajaid kui ka teenijaid.

Kooliõpilased ja õpetajad nimetawad üksteisi „selfimees“ ja teretawad kätipidi.

Ära kaotatakse kõik karistused, sest et need sotsiaal-demokraatlikele korrale ja waba kodaniku õigustele ei wasta.

Paberõkside ja sigarite suitsetamine ei ole kooliõpilastel mitte ainult eriti selle jaoks määratud ruumides lubatud, waid ka klassides, tunni ajal.

Millal kooli tulla ja seal lastuda, ripub täielikult kooliõpilaste oma wabast tahtmisest ära.

Bug.

Odaw Hiinamaa.

Meie ikka enam ja enam kerkiwate hindade juures, läheme wiist küll kadema, kui me Hiinamaa madalatest turuhindadest kuuleme. Isedranis odawad on prowintsid Schansi, Schensi ja Stetschwan, sest nad on Europa kul-

„Aga, lapsed, teie olite jälle koerust tegemas ja olete oma õpetained õppimata jätnud. Kas nii ruttu olete oma lubadust unustanud?“

„Ei.“

„Aga kas ma ei lubanud teid karistada, kui te lastete?“

„Lubasid küll, aga kui meie oma sõna ei pidanud, siis wõid ka sinna omal täitmata jätta.“

turast kõige wähem puudutatud. Seal walitseb weel täieliselt wana hea aeg turul. Suur lamamuna maksab meie raha järgi mitte enam kui 1/4 kopikat, sest 2 kopiku eest saame seal 9 tükki. Ühetse kuni kümne kopika eest saate juba ilusa hästi söödetud tulesse, kuna tuwi kõigest kaks kopikat maksab. Daar fasanid saate juba 12 kopika eest. Lambaliha nael maksab 6 ja sealihä 10 kopikat. Nisujahu watt maksab 50 kopikat, ja naela jahu saate ju 3 kopikaga.

Kellegi miilitsionäri naine jutustab, et ta kuus 5 rubla toidu peale kulutab. Ka tööhinnad on seal odawad; lihtne tööline saab 6—8 kopikat päewas.

—u—

Nälg.

Karl Ewaldi järgi —u—

„Ea ei osanud põldu harida, metsaloomi küttida, kala püüda ja paati üle laine juhtida. Ea ei osanud metalli taljust wälja tuua, ega seda sepapajas taguda; ka selle müütmiseks ei olnud temast asja.“

„Sumal on mulle rikka ja haruldase mõistuse annud,“ ütles tema. „Ma olen õppimiseks sündinud.“

„Ja ta läks kõrgesse kooli, sinna, kus õpetlased istuwad.“

„Ea ei osanud õiguse raskeid teid õppida, tal ei olnud arsti jähedat pead ega uurija kannatust; tal puudus kooliõpetaja enesefalgamine, ülesleidja terawmeelsus ja riigimehe tarkus.“

„Sumal on mu kõige kõrgema jaoks walinud,“ lausus ta. „Olen preeftriiks sündinud.“

„Ja ta sai wäike koguduse.“

„Ea jutustas enesefalgamisest neile, kel leiba ei olnud; kuid õhtas, kui ta enese laual praad liiga wäike oli. Ea sõnus ristis kätel, et on tergem, et kaamel läbi nõelafilma läheb, kui et rikas taewariiki pääseb; kuid ometi kaebas ta, kui rahatott tühi oli.“

„Jõhnd Sumal tahab, et mina selle raswase koguduse omale saan, mis tänawu leseks jäi,“ lausus ta. „Ea on mulle patusele armuline, et ma sellest alles täna aru saan. Olgu ta kiidetud, ma täidan ta tahtmist.“

„Ea palus kohta, ja ta sai selle.“

Arusaadam arusaamatus.

Abele

„Lubage, preili Alma, teile tulewa lord parun Himmelferni tutvustada. Sa on täielik mehe eestlugu: ei joo, ei suitseta, mängi kaarta . . .“

„Aga mis ta siis termed ööb läbi teeb?“